Houtsoort en sortiment	meldingen	m³	prijs/m³ in gld.	gemiddeld in gld.
Sitkaspar				
zwaar zaaghout liggend	1	60		73
Lariks				
staakhout liggend	7	375	36—63	44
geriefhout liggend	2	50	33—38	35
Douglas				
staakhout liggend	3	130	47—81	55
geriefhout liggend	1	30		39
Inlandse eik				
zwaar zaaghout op stam	1	100		100
staakhout liggend	4	170	23—44	32
Amerikaanse eik				
staakhout liggend	1	85		20
Beuk				
zwaar zaaghout op stam	2	115	34—38	38
zwaar zaaghout liggend	1	100		31
Iep				
zwaar zaaghout (fineer) op stam	1	20		1000
zwaar zaaghout op stam	1	30		300
Populier en wilg				
zwaar zaaghout op stam	1	50		68
zwaar zaaghout liggend	1	250		32
Gebruikssortimenten				per honderd :
weipalen (eik) ontschorst	1	900 stuks		9
klaverruiters (groveden)	1	2000 stuks		9,7
klaverruiters (douglas)	1	1500 stuks		17,5
bonestaken (groveden)	2	3060 stuks	8—11.50	9
bonestaken (douglas)	1	900 stuks		13,4
bonestaken (lariks)	1	300 stuks		12,3

Boekbesprekingen

[238]

Rassenlijst voor loofhoutgewassen — Stichting Verbetering Houtopstanden — 1958. Te verkrijgen door gireren van *f* 1,— op de postrekening van de Stichting, kantoor Wageningen, nr. 962255.

Deze rassenlijst van de Stichting Verbetering Houtopstanden vormt een voortzetting van de beschrijvende rassenlijsten die in het verleden door het I.V.T. werden uitgegeven.

De rassenlijst heeft speciaal betrekking op jonge rassen, die voor ons land van betekenis zijn voor de houtproduktie, windkering en andere doeleinden van economische of recreatieve aard. Behandeld worden acacia, es, esdoorn, populier, wilg, els, linde en iep. De rassen zijn gerangschikt in 6 verschillende klassen naar hun gebruikswaarde, rekening houdende met het feit of reeds meer of minder kennis aanwezig is omtrent de belangrijkste eigenschappen. De beschrijving der rassen omvat gegevens omtrent oorsprong, kenmerken, ervaringen en het verkrijgen van voortkwekingsmateriaal. Van ieder ras geeft een foto de typische groeivorm weer.

Technisch is deze uitgave goed verzorgd. De nomenclatuur is in overeenstemming met de moderne inzichten, de dendrologische kenmerken zijn beknopt doch duidelijk weergegeven. De indeling naar bruikbaarheid der rassen is waardevol, al moeten de ervaringen hieromtrent bij de jonge rassen nog veelal zeer voorzichtig worden vermeld. De thans bestaande kennis is echter duidelijk weergegeven.

Deze rassenlijst is dan ook een waardevolle wegwijzer in de moeilijke materie van de rassenkeuze bij onze nutslaanbomen en kan een belangrijke bijdrage leveren tot het kweken en aanplanten van betere rassen. Als zodanig is de rassenlijst zowel waardevol voor de boomkweker, de landschapsarchitect als de gebruiker, terwijl hij ook bij het onderwijs nuttige diensten kan bewijzen.

Boskoop, 28 januari 1959. De Rijkslandbouwconsulent, ir. C. Dorsman

Geografisch Arboretum van Tervueren. U. G. Lienard. 1958. [271]

We kunnen wel zeggen, dat millioenen Nederlanders de Expo bezoeken. Van deze gelegenheid heb ik gebruik gemaakt nogmaals een kijkje te nemen in het beroemde arboretum van Tervueren. Hier toch zijn de voornaamste boomsoorten uit de gematigde luchtstreken uit de gehele wereld verenigd. Is men in de Expo onder de indruk van wat de mens vermag, in het arboretum is men onder de indruk van wat de natuur vermag, beide over het rond der aarde.

Dit jaar is weer een nieuwe gids beschikbaar voor 30 B.frs genaamd Geografisch Arboretum van Tervueren, samengesteld door U. G. Lienard met een plattegrond van het arboretum en een overzicht van de wereld waar de groepen bomen vandaan zijn gehaald. De catalogus is verkrijgbaar bij de technische bosbeambten, o.a. te Jezuseik, en bij de Regisseur van de Koninklijke Schenking, Hertogsdreef 38, Bosvoorde (Brussel 17).

De catalogus bevat een schat van gegevens over de groei van verschillende houtsoorten, voornamelijk van het naaldhout, alsmede het productievermogen der soorten. De leeftijd van de oudste beplantingen is thans 58 jaar en de naaldhoutbomen hebben nu de grootste productie bereikt, verschillende soorten beginnen af te takelen. De meest opvallende groepen zijn die van Noord Amerika en in deze groepen is de meest opvallende boomsoort de Tsuga heterophylla, die 24 jaar geleden op mij ook al een grote indruk maakte. Niet alleen heeft deze boom een hoge productie, doch de groei is nog uitstekend. Bovendien geeft deze soort een talrijk nakroost, die gemakkelijk is te rooien en te verplanten. De Tsuga van verschillende herkomsten langs de Westzijde van Amerika hebben een lengte van 30—32 m bereikt en hebben zelfs de douglas overtroffen. Vooral de vrijstaande of ruim staande Tsuga is een monumentale en fraaie boom.

De grootste producent is de Abies grandis, waarvan exemplaren de 40 m lengte hebben bereikt, doch daartegenover staan ouderdomsverschijnselen. Merkwaardig is de groei van de Populus trichocarpa, waarvan verschillende exemplaren ook in het kronendak van de naaldbomen zijn meegekomen, lengte 25—34 m. De gemengde groepen hebben een inhoud van 370—500 m^3. Van de Sitka wordt gezegd, dat deze „veel beter gedijt met zijn natuurlijke commensalen dan in een monobos". Van de Europese soorten valt de Picea omorica op, die nog weelderig groeit op 50-jarige leeftijd. Hij heeft minder last van droogte-perioden en hij schijnt een langere levensduur te hebben dan de gewone fijnspar.

In het nawoord wordt opgemerkt, dat „vele exotische houtsoorten beter schijnen te gedijen in gezelschap van hun natuurlijke commensalen dan in eensoortige bestanden of vermengd met soorten, die vreemd zijn in hun verspreidingsgebied". Naar mijn mening is dit een conclusie die ons nog wel wat kan leren. Trouwens de gemengde naaldhoutgroepen geven een mooi beeld van het samengroeien.

In het N.B.T. 9 (5) 1936 (150—152), heb ik een korte beschrijving van het Arboretum gegeven, alsmede een excursieverslag van het bezoek van de Ned. Bosbouw Vereniging op 12 juni 1936; 9 (9) 1936 (317—323). Dit Arboretum is mijns inziens het meest bezienswaardige van alle arboretums van West-Europa en de nieuwe gids is bij de bestudering onmisbaar. De heer Lienard heeft met het verwerken van de gegevens een belangrijk werk gedaan. J. L. W. Blokhuis.

JAARVERSLAG NEDERLANDSCHE HEIDEMAATSCHAPPIJ OVER 1957

Als gevolg van de economische toestand en de daaruit voortvloeiende bestedingsbeperking, verminderde het aantal opdrachten en vele opdrachtgevers, die begrotingen hadden laten opmaken, bleken niet genegen tot uitvoering van de werken over te gaan. Gelukkig was aanpassing van de personeelsformatie aan de gewijzigde omstandigheden mogelijk door vermeerdering van het aantal opdrachten in het buitenland.

In het laatst van het verslagjaar konden vrijkomende arbeidskrachten op de aanvullende regiewerken te werk worden gesteld; de uitvoering van de ruilverkaveling bood daartoe een welkome gelegenheid. De regering heeft gelukkig maar weinig op de ruilverkaveling bezuinigd, want ruilverkaveling is nodig, indien de Nederlandse landbouw zich onder de gewijzigde omstandigheden van de moderne tijd wil handhaven. Immers de ruilverkaveling maakt een behoorlijke mechanisering van het bedrijf mogelijk.

Aan de nieuwe machines werd de nodige aandacht besteed. De geimporteerde bezandingsmachine voldeed goed. Aan de ontwikkeling van een spitmachine werd medegewerkt; eveneens aan de verbetering van het diepploegen. Door het bouwbureau werd een nieuw goedkoop boerderijtype ontwikkeld.

De verschillende werken, die in het verslagjaar werden afgeleverd of waaraan men bezig was, passeren de revue. Aan dit overzicht ontlenen we het volgende. Met een paar kaarten wordt het grote voordeel van de ruilverkaveling in de Braakmanpolder, na de afsluiting van de Braakman, aangetoond. Daarbij werd 27,5 km kustlijn vervangen door 2,5 km afsluitdijk, de verzilting van de omliggende polders kwam tot staan, terwijl 14.000 ha een verbeterde afwatering kregen. De zware zavelgrond werd met de ploeg met zand vermengd, waardoor een minder zware maar veel dikkere zavellaag werd verkregen. Er zullen 24 landbouwbedrijven worden uitgegeven; de 10 eerste boerderijen zijn toegewezen aan boeren uit de rampgebieden.

In de Koedoodpolder kwam een nieuw plan van afwatering tot stand; alle poldergemalen werden vervangen door één nieuw poldergemaal in Barendrecht.

In de Ringpolder ten ZW van Schagen, waar alle vervoer tot nu toe met schuitjes plaats vond, omdat de enige weg de ringdijk was, kwam een ruilverkaveling tot stand. Er kwamen nieuwe kavels van prachtige afmetingen, 12 km nieuwe landbouwwegen, een behoorlijke drainage en een electrisch gemaal.

Het blijkt verder uit het jaarverslag, dat door ontginning, herontginning of verbetering 7200 ha voor de landbouw werden gereed gemaakt, waarbij enige uitbreiding van de uitvoering in handkracht plaats vond. 7400 ha werden gedraineerd, hetgeen voor het grootste gedeelte machinaal gebeurde.

Het nieuwe gebouw van de Hogere en Middelbare Bosbouwschool werd door de Minister van Landbouw in gebruik gesteld.

Bij het werk in het buitenland krijgt de financiering der projecten meer en meer een internationaal karakter. Ook neemt de internationale samenwerking toe bij het ontwerpen, voorbereiden en uitvoeren van projecten. Zo kwam een samenwerking tot stand tussen de Ned. Heidemaatschappij en de Development and Resources Corporation, waaraan medewerkers zijn verbonden, die leidende functies hebben bekleed bij het bekende Tennessee Valley project. Dit bureau riep o.a. de hulp in voor een irrigatie van 150.000 ha in het Dèz gebied in Iran en de bouw van een stuwdam in de Dèz rivier.

De vestiging in Bagdad kwam tot een ontwerp en het toezicht op de bouw van twee grote bruggen, 9 pompgemalen, een studie voor het bevaarbaar maken van de Tigris en het opmalen van het water uit de Tigris in de Wadi Thartar depressie. In Rhodesia kwam een proefpolder gereed.

In Zuid-Sumatra kwam het proefobject voor de ontginning van 3000 ha oerbos en het inzaaien van deze uitgestrektheid klaar. Er werd een opdracht verkregen voor het beheer van een project van 24.000 ha. In Paramaribo kwam een vestiging van de N.V. Lareco; er werden plannen ontworpen voor het Surinaamse gouvernement. Ook in Columbia kwam een vestiging. In Leopoldville werd een kantoor geopend van de N.V. Socinco.

Het jaarverslag is bijzonder rijk geïllustreerd.

P. van Zon.

JAARVERSLAG BOSSCHAP OVER 1957

Het verslag wijdt een korte beschouwing aan de invloed van de economische toestand op de financiële resultaten van het bosbedrijf. Eind 1957 vertoonden de houtprijzen een sterke daling, een gevolg 1° van de grotere import van buitenlands hout door de verlaging der vrachtprijzen en 2° van de bezuiniging, waardoor verschillende houtverbruikende werken werden stopgezet. Een en ander kwam al direkt tot uiting in de voor 1958 bedongen mijnhoutprijzen. Zo daalde de vastgestelde prijs voor mijnhout 1e klasse van *f* 65,50 tot *f* 59,50 per m³.

Aangezien de prijsdaling eerst aan het eind van het verslagjaar optrad zal deze maar weinig invloed hebben gehad op de produktie van het gehele jaar. Deze bedroeg volgens schatting 710.000 m³; 373.000 m³ naaldhout en 337.000 m³ loofhout. De prijsdaling was het sterkst bij de zwakkere sortimenten, wat te meer te betreuren was omdat als gevolg van de uitgestrekte aanplantingen direkt na de oorlog, thans grote hoeveelheden klein hout aan de markt komen.

De invoer van papierhout steeg van ruim 420.000 s.m. (1956) tot 517.000 s.m; de uitvoer van 1991 sm (1956) tot 6.375 sm. Van mijnhout daalde daarentegen de invoer van 94.000 m³ (1956) tot 83.000 m³, terwijl de uitvoer met 21.000 m³ steeg tot 67.000 m³. De waarde van de totale houtinvoer bedroeg 498 miljoen gulden, dit is 30 miljoen meer dan in 1956, terwijl de uitvoerwaarde steeg van 15 op 20 miljoen gulden.

Registratie.

De gemeente Haarlem en de provincie Utrecht kwamen in verzet tegen de heffing van het Bosschap. Het College van Beroep besliste echter, dat deze overheidslichamen als bezitters van bossen, plantsoenen en wegbeplantingen met bomen, terecht als ondernemingen in de zin van het Instellingsbesluit van het Bosschap waren beschouwd.

De registratie der ondernemingen vorderde goed. Aan het eind van het verslagjaar waren 196.585 ha bosterrein en 8511 ha rijbeplantingen of samen 205.096 ha geregistreerd.

Loonvorming.

De loonvorming gaf aanleiding tot tal van besprekingen en veel correspondentie.

De inwerkingtreding van de ouderdomswet, waarin de premie op 6,75% van het loon was vastgesteld, leidde tot een loonsverhoging van 5,6%. Daar de vereveningsheffing ad 4% kwam te vervallen en de kinderbijslagverzekering met 0,4% werd verlaagd, bedroeg voor de werkgever de lastenverzwaring dus 1,2%. In de nieuwe C.A.O. werden de loonsverhogingen verwerkt, o.a. de vergoeding voor overwerk op vrije zaterdagmiddagen en de regelingen bij ziekte en ongeval.

De bosarbeiders achtten zich bovendien bij de landarbeiders ten achter gesteld en vroegen een verhoging van het uurloon met 5 cent. Men kwam tot een compromis, waarbij de arbeiders o.a. een extra snipperdag verwierven. Ook de huurverhoging werd weer opgevangen, door een hoger weekloon van *f* 2,10—*f* 3,10. In totaal kwamen er in 1957 een viertal verhogingen tot stand, zodat het weekloon voor geschoolde arbeiders steeg van *f* 58,75 tot *f* 64,25, waarbij dan nog komt de compensatie voor de huurverhoging.

Het bedrijf zal een dergelijke verzwaring van lasten alleen kunnen dragen door verhoging van de productiviteit, door rationalisatie van de arbeid, bosbouwkundig onderzoek enz. Maar dergelijke verbeteringen eisen tijd, meer tijd dan de invoering van loonsverhoging en intussen kunnen de bedrijven, vooral bij terugslag in de conjunctuur, in een impasse geraken.

Gemeten tarieven. Aan een aantal bedrijven werd verzocht de tabellen voor de tijdsduur van vellingsarbeid bij de groveden, opgesteld door Prof. Kools en ir. Gerritsen in de praktijk te toetsen; in 1957 kon tot die toetsing echter nog niet worden overgegaan.

Door een commissie was een rapport opgesteld over de mogelijkheid van werken bij zogenaamd onwerkbaar weer. In het rapport schat men het verlies aan arbeidsproductie bij onwerkbaar weer op 10% van het totaal aantal arbeidsuren, waarvoor 7½% van het verloonde bedrag wordt betaald. Voor sommige werkzaamheden behoeft droge sneeuw geen bezwaar te zijn, bijvoorbeeld niet voor uitsleep, velling van zwaar hout, opsnoeien van douglas, mits de arbeider daarbij beschikt over passende bedrijfskleding. Men overweegt ook de mogelijkheid van werken bij slecht weer in overdekte ruimten. De kosten zullen echter voor de meeste bedrijven een bezwaar zijn: *f* 4000—*f* 8000 voor de oprichting van gesloten bedrijfsruimten. Het betreffende rapport werd inmiddels in 1958 aan het Bosschap aangeboden.

Rationalisatie.

Tot nu toe werden onderzoekingen inzake de rationalisatie in de bosbouw door de Landbouwhogeschool, de Ned. Heidemij en het Staatsbosbeheer verricht. Om tot betere coördinatie te komen wenste men dit onderzoek onder te brengen in een Stichting; door de bezuiniging kon dit denkbeeld echter niet verwezenlijkt worden. Men wil het onderzoek nu toevertrouwen aan het Bosbouwproefstation.

Bosbouw Praktijkonderwijs.

Bij gelegenheid van het eerste lustrum van dit onderwijs werd op het landgoed Middachten een demonstratie gehouden van nieuwe machines en gereedschappen.

Bosbrandweer.

Het Bosschap krijgt van het Rijk een jaarlijkse bijdrage van *f* 35.000, waaruit de subsidies aan de regionale brandweerorganisaties worden bestreden. Als gevolg van de bezuiniging werd deze rijksbijdrage over 1957 met *f* 10.000 en over 1958 met *f* 20.000 verminderd. Het Bosschap wendde zich nu tot de leden van de Tweede Kamer met het verzoek de bijdrage op het oude bedrag te handhaven. Juist door het openstellen der bossen voor het publiek waardoor een groot algemeen belang wordt gediend, wordt het risico van brand vergroot; men achtte daarom een behoorlijke rijkssubsidie voor brandbescherming verdedigbaar. De minister meende echter, dat de brandbestrijding in de eerste plaats een zaak der gemeenten was, en dat het Rijk in deze tijd van bezuiniging met een kleine bijdrage kon volstaan.

Dank zij een batig saldo van het vorig jaar konden de subsidies aan de regionale organisaties gehandhaafd blijven.

De in de jaren 1953 t/m 1957 verbrande oppervlakte bedroeg achtereenvolgens 1654, 1900, 551, 809 en 868 ha, de veroorzaakte schade 36, 270, 67, 136 en 57 duizend gulden. Dank zij het tijdig ingrijpen van de bosbrandweer bleef de schade binnen behoorlijke grenzen; men vergelijke deze cijfers met die van 1929 toen de schade 640.000 bedroeg.

Op verschillende secundaire wegen werden waarschuwingsborden tegen brandgevaar geplaatst. Alle wegenwachten in bosrijke streken hebben aan hun motorzijspan een waarschuwingsbord gekregen.

Het Bosschap gaf ongeveer f 41.000 aan de bosbrandweer uit.

Subsidies.

Het Bosschap gaf aan het Bosbouwproefstation een subsidie van *f* 16.000 en aan de Stichting ter Verbetering van Voortkwekingsmateriaal van Houtopstanden een subsidie van *f* 4000, later verhoogd tot *f* 7500.

Belastingkwesties.

Twee bezwaarschriften tegen de heffing van omzetbelasting op grond van het feit dat de landgoederen in kwestie gerangschikt zijn onder de Natuurschoonwet, werden niet ontvankelijk verklaard. De omzetbelasting is dus verschuldigd indien bij een landgoed een organisatie van kapitaal en arbeid aanwezig is, die wordt gebruikt voor de bevrediging van de behoefte aan hout. Blijft de velling beperkt tot bomen, die afbreuk doen aan het natuurschoon, of de ontwikkeling van het park in de weg staan, dan is de omzetbelasting niet verschuldigd.

Kostprijsberekening.

Door de secretaris van het Bosschap werd een vereenvoudigde samenvatting opgesteld van het Rapport „Kostprijsberekening Groveden".

Tenslotte volgt hieronder nog een korte samenvatting van het Financieel overzicht van het Bosschap over 1956.

Inkomsten:		Uitgaven:	
Batig slot 1954/55	*f* 3.300	Vergaderkosten	*f* 16.300
Heffingen	*f* 210.000	Personeelsuitgaven	*f* 73.000
Bijdrage bosbrandweer voor administratiekosten Bosschap	*f* 3.000	Huisvesting en bureaukosten	*f* 14.000
Huur van lokalen	*f* 3.300	Rente en bankkosten . . .	*f* 2.000
		Accountantskosten	*f* 2.400
		Subsidies	*f* 33.900
		Onvoorzien	*f* 2.700
		Batig saldo	*f* 68.000
	f 219.600		f 219.600

P. v. Zon.

NIEUW GUINEA RAPPORT 1957

Rapport inzake Nederlands Nieuw-Guinea over 1957, uitgebracht aan de Verenigde Naties, ingevolge artikel 73 E van het Handvest.

Aan bovengenoemd rapport ontlenen we, wat het bosbeheer betreft, het volgende.

De organisatie bestaat thans uit het Hoofdkantoor te Hollandia, een onderafdeling Beheer en een onderafdeling Planologie; de personeelsbezetting bestaat uit 1 inspecteur met 8 academische krachten (opperhoutvesters en houtvesters) en verder de nodige bosarchitecten, bosopzieners, bosbeambten, opnemers en ander technisch personeel.

Met behulp van vliegtuigen werd de verkenning van het bosareaal voortgezet, waarbij men zich vooral concentreerde op waardevolle complexen; naar schatting werden op deze wijze verkend 15.000 ha Araucaria sp., 90.000 ha Intsia (ijzerhout) en 55.000 ha Agathis sp. Over een uitgestrektheid van 40.000 ha hadden luchtfoto-interpretaties en kaarteringen plaats, terwijl 18.500 ha terristrisch werden verkend. Speciaal terwille van de bevolkingskap en de bevolkings bosbijproductenwinning (copal, rotan) werden nog een 80.000 ha onderzocht.

In het verslagjaar werd de reserve Tafelberg ingesteld en als leerbos ingericht. De bosreserve Ramoe bij Sarong (4.000 ha) werd afgebakend en gekaarteerd, terwijl de afbakening van een hydrologische reserve bij Hollandia werd voortgezet.

De produktie bedroeg ruwhout (rond en in bekapte vorm) 22.157 m³, bezaagd hout 12.055 m³ en brandhout 1.550 s.m. Hierin zijn begrepen 10.800 m³ ruw bekapt en 7.500 m³ bezaagd ijzerhout (Intsia). Sedert 1953 is de produktie aan ruwhout verdriedubbeld, terwijl die van bezaagd hout 4¼ × zo groot is geworden. Door een scherpe daling der copalprijzen (van ƒ 151,80 in 1956 tot f 137,50 per quintaal in 1957) liep de produktie sterk terug van 780 ton tot 587 ton.

Het boomflora onderzoek werd voortgezet, 1587 herbariummonsters werden ingezameld.

De houtzagerij te Manokwari kwam aan het einde van het verslagjaar in bedrijf en leverde 3.400 m³ bezaagd hout af. Deze is met goede zaagmachines uitgerust, heeft een haven, een dolkenvijver, droogloodsen en reparatieinrichtingen.

Men wil zich in de toekomst concentreren op enige objecten o.a. op enkele Agathis- en Araucariacomplexen. In Z. Nieuw-Guinea werd begonnen met een rotan opname aan de Kaurivier.

Proefsgewijze werden 52,5 ha jong bos aangelegd, voornamelijk met Agathis.

De uitgaven van de Bosdienst bedroegen ƒ 2.217.000.

De inkomsten ƒ 1.035.000.

Tot zover het belangrijkste uit het verslag over het Boswezen. Het rapport geeft natuurlijk een overzicht van de werkzaamheden van alle landsdiensten, waarbij we vooral aandacht zouden willen vragen voor die van Landbouw, Onderwijs en de Geneeskundige dienst (frambosia-, kindersterfte- en t.b.c.-bestrijding, invoering van een beter dieet voor de autochtone bevolking, enz. In het bijzonder noemen we nog het hoofdstuk „Community Development", dat blijkbaar door bekwame hand is geredigeerd. Daaruit blijkt duidelijk, hoe moeilijk het is, in Nieuw-Guinea betere methoden van landbouw, een betere hygiëne, de eerste beginselen van een behoorlijk bestuur ingang te doen vinden. Er zijn natuurlijk overal in het binnenland vestigingen, maar eigenlijke dorpen kan men ze nauwelijks noemen. Een dorpsbestuur is er niet; meer dan enig familieverband bestaat er eigenlijk niet. Het is moeilijk personen te vinden die men eenvoudige bestuurszaken zou kunnen opdragen. De geneeskundige dienst komt nog het gemakkelijkst tot enig contact, omdat de resultaten hiervan spectaculair zijn (frambosia-bestrijding). De lezing van het verslag zij echter een ieder aanbevolen; men krijgt zeker respect voor het goede werk, dat hier door Nederlanders op cultureel gebied wordt verricht.

P. van Zon.